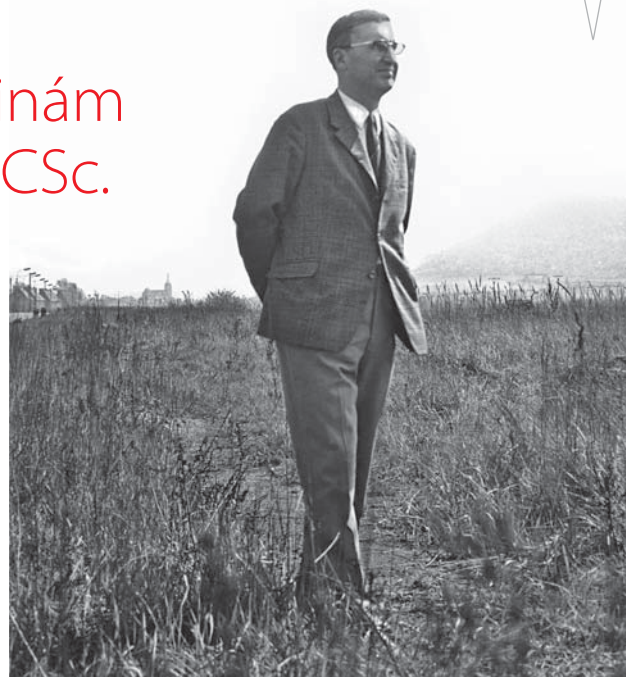

K devadesátým narozeninám MUDr. Jaroslava Ulricha, CSc.

Devadesátiny dnes sice nejsou již tak mimořádnou událostí, ale jistě se sluší připomenout významné jubileum osobnosti, která se podílela na rozvoji kardiologie v terénu, praxi i v klinickém výzkumu. Touto osobností je MUDr. Jaroslav Ulrich, který se devadesáti let dožil 30. dubna t.r. a který celoživotně pracoval „na periferii“, v průmyslově nejexponovanějším místě, na Mostecku. Most se stal jeho životním údělem, žije zde již 62 let.

Jaroslav Ulrich se narodil ve Vrbici (dnes část Liptovského Mikuláše). Jeho otec byl důstojníkem československé armády, maminka Chorvatka. Z dětství pramení tedy nejen znalosti slovenštiny a chorvatštiny, ale i zásady národnostní a náboženské tolerance. Studia na gymnáziu v Praze-Libni ukončil maturitou roku 1939 a dal se zapsat na lékařskou fakultu. Po uzavření vysokých škol 17. listopadu 1939 absolvoval abiturientský kurs Obchodní akademie, jenže jako příslušník „ročníku 21“ spadl pod „Totaleinsatz“ a byl poslán do Německa, kde pracoval jako pomocný dělník v Jeně. V květnu 1945 se vrátil do Prahy, promoval v dubnu 1949 a dobrovolně nastoupil na interní oddělení nemocnice v Mostě, kde pracoval jako sekundární lékař do roku 1956, poté jako přednosta interního oddělení do roku 1985. Po pensionování zde působil jako internista až do roku 1993.

Své začátky v prvním popromočním roce charakterizuje dr. Ulrich známým klasickým úslovím: „Hic Rhodus, hic salta“ – během dovolené primáře Symona onemocněl jeho zástupce tyfem, takže plné penzum práce na 150lůžkovém oddělení připadlo na něj. V půli roku 1950 vypukla epidemie paratyfu a na podzim téhož roku epidemie katarů horních dýchacích cest s angínami, vyvolanými β -hemolytickým streptokokem, jak se zjistilo teprve později, když docházelo k hromadnému onemocnění učňů revmatickou horečkou. (Penicilinová léčba nebyla zavedena, byl ho nedostatek a v učňovském středisku nebyl závodní lékař. Po letech někteří mladí pacienti umírali a stoupal výskyt postrevmatických chlopenních vad, zejména mitrální stenózy.) Jde o historicky důležité období: byl to počátek konsiliární spolupráce s docentem Arnoštem Mládkem, který indikoval první komisurotomii provedenou v Hradci Králové, a docentem Václavem Rejholcem, který u této populace prokázal původ revmatické horečky a díky tomu byla zavedena časná penicilinová prevence. Zájem o tuto kardiologickou problematiku, kterou dr. Ulrich dále sledoval, vyústila ve spolupráci s chirurgy, až nakonec k prvnímu zhodnocení a souhrnu zkušeností a dlouhodobých výsledků komisurolyzy, které jsme publikovali s dr. Viktorem Kašlárkem v roce 1963 a 1969. Byla to naše třetí společná práce, opírající se o původní data z našich pracovišť, svědčící nejen o jednotě koncepce práce v terénu, ale též o možnosti využití dat našich pacientů. V té době dr. Ulrich odpublikoval již osmnáct původních prací ze svého pracoviště a měl za sebou desítky přednášek na okresních a krajských seminářích i sdělení na IV. evropském kardiologickém kongresu v roce 1964 v Praze. To byl veliký rozdíl oproti původnímu pojetí práce v rámci okresní nemocnice a polikliniky. O odbornosti primáře Symona jako kardiologa a vysoké úrovni péče o pacienty nebylo pochybností. Všichni lékaři oddělení těžili

MUDr. Jaroslav Ulrich před mnoha lety „s městem za zády“

z jeho vědomostí a zkušeností. Dr. Ulrich ale navázal styky s novými pracovišti i s farmaceutickým průmyslem a ujal se nových úkolů v rámci celostátního výzkumu. Podílel se například na výzkumu prehospitální fáze srdečního infarktu a rozboru úmrtnosti na infarkt myokardu na Mostecku, zajímal se o diabetes mellitus a hypertenzi. K tomu poslednímu malou ilustraci: dávno před tím, než v celém světě vzbudil zájem metabolický syndrom, zajímali se ve vedení společnosti Sandoz o četnost výskytu hypertenze u diabetiků a dali mi za úkol zjistit, jaká jsou konkrétní čísla. Všichni věděli, že to může být důležité, ale pojem „evidence“ nebyl ještě zaveden. Nikdo z tehdejších předních kardiologů, hypertenziologů a epidemiologů tří hlavních kontinentů žádná čísla neměl, jen bylo známo, že hypertenze je u diabetiků nápadně častější. Jediná čísla na základě mnohaletého sledování měl J. Ulrich v Mostě! Během pěti dnů mi je sdělil. Stejně přesná čísla měl o úbytku revmatické horečky, chlopenních vad a nárůstu ischemické choroby srdeční u hospitalizovaných pacientů v letech 1951–1990. Konečné vyhodnocení takových dat není problém, ale musejí se těch čtyřicet let pečlivě zaznamenávat! Tato čtyřicetiletá každodenní soustředěná práce byla základem Ulrichova „mosteckého úspěchu“, založeného na individuální péči o pacienta, na výuce spolupracovníků a prohlubování vlastní odbornosti. Zúčastňoval se internistických a kardiologických konferencí a postgraduálních kursů, v roce 1957 složil kvalifikační zkoušku II. stupně z vnitřního lékařství a v roce 1967 obhájil kandidátskou disertační práci na téma „Klinický význam Wolf-Parkinson-Whiteova syndromu“, opírající se o vlastní dlouhodobé sledování 50 nositelů této (zdánlivě jen) EKG anomálie. Na IV. evropském kardiologickém kongresu přednesl vlastní výsledky sledování enzymatické odpovědi u nemocných s infarktem myokardu. O jednání kardiologických kongresů vždy zasvěceně referoval. K velkému evropskému kongresu v Düsseldorfu (1984) například poznamenává, že chybí zásadní koncepce léčby nemocných s chronickou srdeční slabostí, což byl tehdy významný historický postřeh. Celkem přednesl primář Ulrich za dobu svého působení

MUDr. J. Ulrich (vlevo) a MUDr. Pavel Jerie na Výročním sjezdu ČKS v Brně v roce 2002

více než 70 referátů a otiskl přes 130 článků, navíc většinu z nich v období, kdy vedl 150lůžkové oddělení, věnoval se výuce zdravotních sester, posudkové službě, zřídil tři nové poliklinické

ordinace, po zrušení litvínovského okresu převzal metodické vedení praktických lékařů a konsiliární návštěvy v této oblasti a v roce 1962 tam zřídil lůžkové oddělení pro tuto spádovou oblast. Dr. Ulrich se podílel rovněž na klinickém zkoušení nových léků, na kontrole preskripce v okrese i Ústeckém kraji a od roku 1977 byl činný jako člen výboru České kardiologické společnosti. Za svoji činnost na Mostecku byl vyznamenán už v roce 1967 udělením Ceny města Mostu a v roce 1970 Cenou Severočeského kraje za vynikající zásluhy v kardiologii, později byl jmenován čestným členem České kardiologické společnosti a odměněn medailí prof. V. Libenského a medailí J. E. Purkyně.

Lituji, že jsme nemohli oslavit letošní výročí jako osmdesátiny před deseti lety, kdy se sešla na půldenní seminář většina bývalých „Mostečáků“. Ale všichni žijící vděčně vzpomínáme! Děkuji příteli Jaroslavu Ulrichovi za sebe i všechny bývalé spolupracovníky a pacienty.

Přeji Ti, milý Jarko, mnoho slunných jasných dnů.

Tvůj Pavel Jerie